

Lazarovo zasněcení

Rudolf Steiner

Z díla Rudolfa Steinera vybrala Radomil Hradil

Události Lazarova vzkříšení, jejíž popis zaujímá ústřední postavení v *Janově evangeliu*, se Rudolf Steiner podrobně věnoval již ve svých přednáškách v rámci Theosofické společnosti, konaných v Berlíně od října 1901 do dubna 1902; obsah těchto dosud nepublikovaných přednášek pak shrnul v knize *Křesťanství jako mystická skutečnost* vydané v roce 1902. V příslušné kapitole, nazvané *Zázrak s Lazarem*, vysvětluje, že u Lazarovy „nemoci“ se ve skutečnosti jednalo o takzvaný chrámový spánek, při němž byl adept zasněcení uveden na tři a půl dne do stavu podobného smrti. Individualita, jež později ponese jméno Christian Rosenkreutz, je tedy jakožto Lazar zasněcena přímo Ježíšem Kristem.

„Já jsem vzkříšení i život“

Mezi zázraky připisovanými Ježíšovi musí být bezpochyby připsán zcela zvláštní význam Lazarovu vzkříšení v Betánii. [...] Musíme připustit, že celé vyprávění [o vzkříšení Lazara] je v Janově evangeliu zahaleno do tajemného závoje. Abychom si to uvědomili, stačí poukázat na jednu věc. Kdybychom toto vyprávění měli brát doslova ve fyzickém smyslu, jaký smysl by potom měla mít Ježíšova slova: „Ta nemoc není k smrti, ale k slávě Boží, aby Syn Boží byl skrze ni oslaven.“ Takový je obvyklý překlad příslušných slov evangelia; k podstatě věci se však lépe dostaneme, přeložíme-li: „k zjevení Božímu, aby byl zjeven Syn Boží skrze ni“ (což také správně odpovídá řečtině). A co by měla znamenat slova, kdy Ježíš říká: „Já jsem vzkříšení a život. Kdo věří ve mne, i kdyby umřel, bude žít.“ (J 11,25) Bylo by trivialitou domnívat se, že Ježíš chtěl říci: Lazar onemocněl jen proto, abych na něm mohl ukázat své umění. A další trivialitou by bylo domnívat se, že Ježíš chtěl tvrdit, že víra v něho činí mrtvého v obvyklém smyslu slova opět živým. Vždyť co by bylo zvláštního na člověku, který vstal z mrtvých, kdyby byl po zmrtvýchvstání tímž, kým byl před smrtí? Jaký by mělo smysl označovat život takového člověka slovy „Já jsem vzkříšení i život“?

Ježíšova slova však okamžitě získají život a smysl, chápeme-li je jako výraz duchovní události a chápeme-li je dokonce svým způsobem *doslovně*, jak jsou uvedena v textu. Ježíš přece říká, že on je vzkříšení, které bylo uskutečněno na Lazarovi, a že je *život*, jež Lazar žije. Berme přece *doslova*, čím je v *Janově evangeliu* Ježíš. Je „Slovo, jež se stalo tělem“. Je věčností, která byla v prapočátku. Je-li vskutku vzkříšením, pak v Lazarovi vstalo z mrtvých to, co je „věčné, počáteční“. Jde tedy o vzkříšení věčného „Slova“. A toto „Slovo“ je život, k němuž byl probuzen Lazar. Setkáváme se tu s „nemocí“. Ovšem s takovou nemocí, která nevede k smrti, ale slouží k „slávě Boží“, to jest k zjevení Božímu. Jestliže v Lazarovi vstalo z mrtvých „věčné Slovo“, pak celý děj skutečně slouží k tomu, aby byl v Lazarovi zjeven Bůh. Neboť Lazar se celým tímto dějem stal jiným. Předtím v něm „Slovo“ nežilo, nežil v

něm duch; nyní v něm tento duch žije. Tento duch se v něm zrodil. S každým narozením je zajisté spojena nemoc, nemoc matky. Tato nemoc však nevede k smrti, ale k novému životu. U Lazara se stává „nemocným“ to, z čeho se rodí „nový člověk“, člověk prostoupený „Slovem“.

Do Lazara vstoupilo „věčné Slovo“

Kde je hrob, z něhož se zrodilo „Slovo“? Abychom získali odpověď na tuto otázku, stačí pomyslet na Platóna, který nazývá lidské tělo hrobem duše. A stačí si jen vzpomenout, že i Platón mluví o určitém druhu zmrtvýchvstání, když poukazuje na oživení duchovního světa v těle. To, co Platón nazývá duchovní duší, označuje Jan jako „Slovo“. A „Slovem“ je pro něj Kristus. Platón by byl mohl říci: Kdo se zduchovňuje, dává božství povstat z hrobu svého těla. A pro Jana je tímto vzkříšením to, co se stalo skrze „život Ježíše“. Není tedy divu, nechává-li Ježíše říci: „Já jsem vzkříšení.“

Nemůže být pochyb, že to, co se odehrálo v Betánii, je probuzením v duchovním smyslu. Lazar se stal jiným, než byl předtím. Povstal k životu, o němž „věčné Slovo“ mohlo říci: „Já jsem tento život.“ Co se tedy s Lazarem stalo? Ožil v něm duch. Stal se účastníkem života, který je věčný. Stačí, vyjádříme-li jeho prožitek slovy těch, kteří byli zasvěceni do mystérií, a smysl se okamžitě odhalí. Vždyť co říká Plútarchos o účelu mystérií? Sloužila k tomu, aby se duše odpoutala od tělesného života a sjednotila s bohy. Přečtěme si, jak popisuje pocity zasvěcence Schelling: „Zasvěcenec se obdrženými svěceními stal sám článkem onoho magického řetězce, on sám se stal Kabeirem, přijatým do nepřerušitelného spojení, a jak je vyjádřeno starými nápisy, připojil se k zástupu horních bohů.“ A obrat odehrávající se v životě toho, kdo obdržel mysterijní svěcení, nelze označit významněji než slovy, která řekl Aedesius svému žákovi císaři Konstantinovi: „Zúčastníš-li se jednou mystérií, budeš se stydět být vůbec zrozený jen jako člověk.“

Prostoupíme-li celou svou duší takovými pocity, získáme pravý vztah k ději, který se odehrál v Betánii. Při Janově vyprávění pak prožijeme něco velmi zvláštního. Vysvitne [nám] jistota, jakou nemůže poskytnout žádný logický výklad, žádný pokus o racionalistické vysvětlení. Před námi stojí v pravém slova smyslu mystérium. Do Lazara vstoupilo „věčné Slovo“. Stal se, abychom mluvili ve smyslu mystérií, zasvěcencem (iniciantem). A děj, který je nám vyprávěn, musí být dějem iniciačním.

Lazarovo vzkříšení jako iniciace

Podívejme se na celý tento děj jako na iniciaci. Ježíš Lazara miloval (J 11,36). Žádné milování v obvyklém smyslu tím nemůže být míněno. Odporovalo by to smyslu *Janova evangelia*, v němž Ježíš je „Slovem“. Ježíš Lazara miloval, protože ho považoval za zralého, aby v něm probudil „Slovo“. Ježíš měl jisté vztahy k rodině v Betánii. To však jen znamená, že Ježíš připravil v této rodině vše, co mělo vést k velkému závěrečnému aktu dramatu - ke

vzkříšení Lazara. Ten je Ježíšovým žákem. Je takovým žákem, že Ježíš může s jistotou předpokládat, že jednou proběhne jeho probuzení. Závěrečný akt tohoto dramatu probuzení spočíval v obrazném ději zjevujícím ducha. Člověk musel ono „zemři, by ses zrodil“ nejen pochopit; musel to v duchovně-skutečném činu sám vykonat.

Pozemskost, za niž musí být vyššímu člověku ve smyslu mystérií stydno, musela být odložena. Pozemský člověk musel zemřít obrazně skutečnou smrtí. To, že jeho tělo potom bylo na tři dny uvedeno do somnambulního spánku, můžeme vzhledem k velikosti životní proměny, k níž došlo, označit jen za vnější děj, jemuž odpovídá nesrovnatelně významnější děj duchovní. Tento děj však byl také zážitkem, dělícím mystův život na dvě části. Kdo nezná vyšší obsah takových dějů v jejich plné životnosti, nemůže jim porozumět. Lze mu je přiblížit jen přirovnáním.

Celý obsah Shakespearova *Hamleta* lze shrnout několika slovy. Kdo si tato slova osvojí, může v jistém smyslu říci, že zná obsah *Hamleta*. A logicky jej také zná. Jinak ho však pozná ten, kdo na sebe nechá působit celé bohatství Shakespearova děje. Jeho duši prostoupil životní obsah, který se žádným popisem nedá nahradit. Idea *Hamleta* se mu stala uměleckou i osobní zkušeností.

V ději magického významu, který je spojen s iniciací, se v člověku *na vyšším stupni* uskutečňuje podobný proces. To, co si duchovně vydobývá, člověk obrazně prožívá. Slovo „obrazně“ je zde míněno tak, že nějaká vnější skutečnost se sice odehraje smyslově skutečně, avšak jako taková je přesto obrazem. Nejde tu o neskutečný obraz, nýbrž o obraz *skutečný*. Pozemské tělo bylo po tři dny skutečně mrtvé. Ze smrti vzchází nový život. Tento život přetrval smrt. Člověk získal důvěru k novému životu. - Tak tomu bylo s Lazarem. Ježíš ho připravil k probuzení. Jde o nemoc obrazně-skutečnou. O nemoc, která je iniciací a která po třech dnech vede ke skutečně novému životu.

Zasvěcení Ježíšem Kristem

Lazar je zralý, aby tento čin na sobě vykonal. Zahaluje se do roucha mystů. Uzavírá se do stavu bezživotí, který je současně obraznou smrtí. A když přišel Ježíš, naplnily se tři dny. „Zvedli tedy kámen. Ježíš pohlédl vzhůru a řekl: ‚Otče, děkuji ti, žes mě vyslyšel.‘“ (J 11,41) Otec Ježíše vyslyšel, neboť Lazar dospěl k závěrečnému aktu velkého dramatu poznání. Poznal, jak se dospívá ke zmrtvýchvstání. Uskutečnilo se zasvěcení do mystérií. Co si celý starověk představoval pod takovým zasvěcením, to bylo zde. Stalo se to prostřednictvím Ježíše jako iniciátora. Tak si lidé vždy představovali sjednocení s božstvím.

Na Lazarovi vykonal Ježíš ve smyslu prastarých tradic velký zázrak proměnění života. Tím křesťanství navázalo na mystéria. Lazar se stal zasvěcencem skrze samotného Ježíše Krista. Získal tím schopnost pozvednout se do vyšších světů. Zároveň však byl prvním křesťanským zasvěcencem a také prvním, kdo byl zasvěcen samotným Ježíšem Kristem. Svým zasvěcením získal schopnost poznat, že v něm oživlé „Slovo“ se stalo v Ježíši Kristu osobou, že tedy ve smyslovém zjevu osobnosti toho, kdo jej probudil k životu, před ním stálo totéž, co se v něm zjevilo duchovně.

Z tohoto hlediska jsou významná Ježíšova slova: „Věděl jsem sice, že mě vždycky slyšíš, ale řekl jsem to kvůli zástupu, který stojí kolem, aby uvěřili, že ty jsi mě poslal.“ (J 11,42) To znamená, že jde o to, aby se stalo zjevným, že v Ježíši žije „Syn Otce“ tak, že když [Ježíš] probudí v člověku vlastní bytost, tento člověk se stane mystou. Ježíš tím vyjadřuje, že v mystériích byl ukrytý smysl života, že mystéria vedla k tomuto smyslu. On je živým Slovem; v něm se zosobnilo to, co bylo prastarou tradicí. A evangelista to smí vyslovit větou: Slovo se v něm stalo tělem. V samotném Ježíši smí spatřovat *ztělesněné mystérium*. A *Janovo evangelium* je proto mystériem. [...]

Ve slovech „Lazare, pojď ven!“ lze rozpoznat zvolání, jímž egyptští kněží-iničiátoři povolávali nazpět do každodenního života ty, kteří se podrobovali světu vzdáleným procesům „zasvěcení“, aby odumřeli pozemskosti a nabyli přesvědčení o věčném bytí. Jenže Ježíš tím zjevil tajemství mystérií. Je pochopitelné, že takový čin nemohli Židé nechat u Ježíše bez odplaty, stejně jako by bývali Řekové nemohli nechat bez trestu, kdyby býval Aischylos vyzradil mysterijní tajemství. Ježíšovi záleželo na tom, aby se děj, jenž se ve smyslu staré kněžské moudrosti směl konat jen ve skrytu mystéria, odehrál v podobě Lazarovy iniciace před veškerým „zástupem, který stál kolem“. Tato iniciace měla být přípravou k pochopení „mystéria na Golgotě“. Předtím směli něco vědět o tom, co se událo prostřednictvím takového iniciačního děje, jen ti, kteří „zřeli“, to znamená, že byli zasvěceni; nyní však měli mít možnost přesvědčit se o tajemstvích vyšších světů také ti, kteří „uvěřili, i když nezřeli“. K ústřední události *Janova evangelia*, vzkříšení Lazarově, se Rudolf Steiner v tomto období častěji vracel, a to v přednáškách pro členy tehdejší Theosofické společnosti v různých německých městech.

Zatímco v knize *Křesťanství jako mystická skutečnost* ještě výslovně neuvádí, že vzkříšený Lazar se stává učedníkem Janem, miláčkem Páně, v pozdějších přednáškách to říká zcela pregnančně a zároveň také doplňuje, že tento Jan je i pisatelem evangelia - například v přednášce v únoru roku 1906 v Kolíně nad Rýnem:

Vzkříšený Lazar - to je Jan. Proto můžeme rozumět, že teprve od této chvíle je [v *Janově evangeliu*] řeč o učedníkovi, jehož Pán miloval. Toto je ústřední tajemství *Janova evangelia*: že pisatel je vzkříšeným Lazarem.

Zmiňuje to i ve Stuttgartu v lednu 1907, kde se zároveň dozvídáme některá tajemství mysterijní mluvy:

Kázání na hoře (Mt 5) je nej významnějším zjevením křesťanství. Obvykle se tím rozumí kázání, které Ježíš pronesl z hory dolů k lidu. „Vystoupit na horu“ je však klíčové slovo, které se nachází ve všech tajných mluvách a je prastaré. „Milovat, mít rád“ je rovněž staré okultní heslo. „Učedník, jehož Pán miloval“ -au vzkříšení Lazara: „Ježíš měl rád Martu, její sestru i Lazara“, „Hle, jak jej miloval“. Učedníkem, jehož Pán miloval, musíme vždy rozumět pisatele *Janova evangelia*. V celém *Janově evangeliu* však nikdy nestojí jeho jméno, dokonce ani při ukřížování. Tam se praví: „Ježíš spatřil matku a vedle ní učedníka, kterého miloval.“ Toto slovo „milovat“ má hluboký význam. Mistrův žák, který je do okultní vědy přijímán a uváděn nejhlouběji, se nazývá „učedník, jehož Pán miluje“. „Vystoupit na horu“ znamená: vejít do

nejhlubšího mystéria a naučit se slovům, jimiž pak učedníci zase promlouvají k lidu." O tomtéž mluví v únoru 1907 v Heidelbergu:

Janovo evangelium nechal Pán vyjevit skrze učedníka, jehož miloval. Toto označení nese vždy první a oblíbený žák mistra. V *Janově evangeliu* se poprvé výraz „učedník, jehož Pán miloval“ objevuje v jedenácté kapitole v souvislosti se vzkříšením Lazara. Zsvěcení v té době probíhalo tak, že žák strávil tři dny v chrámu. Zde bylo uvolněno nejen jeho astrální, ale i éterné tělo. Do jisté míry tedy zemřel a na konci těchto tří dnů byl opět vzkříšen. Tohoto učedníka, jehož Pán miloval, on zasvětil a vzkříšení Lazara znamená toto zsvěcení. Učedník, který stál u kříže, byl tedy také Lazar, a týž zsvěcenec je pisatelem *Janova evangelia*. Aby vše souhlasilo, není také učedník, jehož Pán miloval, zmíněn dříve než u vzkříšení Lazara v jedenácté kapitole. Toto pojetí panovalo ve všech gnostických a rosikrucianských školách a toto pojetí se také znovu vrátí.

Podrobně o této problematice hovoří Rudolf Steiner v příslušné přednášce hamburského cyklu z května 1908, věnovaného cele *Janovu evangeliu*. Z hlediska duchovní vědy zde popisuje princip někdejšího zsvěcování v mystériích a dokumentuje také, jak zásadním přelomem bylo Lazarovo „vzkříšení“ - přelomem v průběhu *Janova evangelia*, ale i ve vývoji celého lidstva - a samozřejmě také ve vývoji individuality pozdějšího Christiana Rosenkreutze.

V závěru pak Rudolf Steiner znovu vysvětluje, že právě tento akt, kdy se původně přísně utajované zsvěcení, tedy uvedení adepta do duchovního světa, stalo skrze čin Ježíše Krista veřejným, byl důvodem, proč se ho Židé jali pronásledovat a žádali jeho smrt: považovali ho za zrádce mystérií, což bylo ve starověku vždy neslýchané, neodpustitelné provinění, zasluhující nejvyšší trest.

Dvoji svědectví o pravdivosti v Janově evangeliu

[...] Připomeňme si, že na konci 10. kapitoly *Janova evangelia* stojí věta, kterou si zapamatujeme. Ve 41. verši čteme:

„Mnozí k němu přicházeli a říkali: Jan [Křtitel] sice neučinil žádné znamení, ale vše, co o něm řekl, je pravda.“

To znamená, že v tomto verši 10. kapitoly nacházíme poukaz na to, že svědectví, které o Ježíši Kristu podává Jan, je pravdivé; že toto svědectví je pravdivé, je tu vyjádřeno zvláštní větou. - A pak se dostaneme na závěr *Janova evangelia* a najdeme tam odpovídající verš. Ve 24. verši 21. kapitoly tu stojí:

„To je ten učedník, který vydává svědectví o těchto věcech a který je zapsal; a my víme, že jeho svědectví je pravdivé.“

V závěru celého evangelia tedy máme údaj o tom, že svědectví toho, kdo podává zprávu, je pravdivé. Takové shody a harmonie, kdy se na tom či onom místě jistými slovy vypovídá něco zvláštního, nejsou ve starých spisech nikdy bez významu; právě za touto shodou se skrývá něco významného. A naše úvahy se posunou do pravého světla, poukážeme-li na to, jaký je důvod této shody.

Podstata Lazarova vzkříšení

Uprostřed *Janova evangelia* je zaznamenána skutečnost, bez jejíhož pochopení naprosto nelze *Janovu evangelium* porozumět. Bezprostředně za místem, kde jsou uvedena slova potvrzující pravdivost svědectví, se nachází kapitola o vzkříšení Lazara. Touto kapitolou o vzkříšení Lazara se celé Janovo evangelium rozpadá na dvě části. A na konci první části se poukazuje na to, že pro všechno, co se zde tvrdí a má být potvrzeno o Ježíši Kristu, má platit svědectví Jana Křtitele; a docela na konci se poukazuje na to, že pro všechno, co se píše po kapitole o vzkříšení Lazara, má platit svědectví učedníka, o němž několikrát slyšíme slova: „kterého Pán miloval“ (J 13,23). Co vůbec znamená „Lazarovo vzkříšení“?

Připomínám, že podle vyprávění o Lazarově vzkříšení stojí v *Janově evangelium* zdánlivě záhadná věta. Jen si představte celou tu situaci: Ježíš Kristus vykoná něco, co se v obvyklém smyslu nazývá zázrakem, divem, v samotném evangelium „znamením“: vzkřísí Lazara z mrtvých. A poté tu stojí několik vět, kde se praví: „Ten člověk činí mnohá znamení“ (J 11,47), a vše, co následuje, poukazuje na to, že žalobci s ním nechtějí mít nic společného kvůli těmto znamením. Čtete-li tato slova, ať už jsou přeložena jakkoli - v knize *Křesťanství jako mystická skutečnost* jsem na to také upozorňoval - musíte se ptát: Oč tu vlastně jde? Vzkříšení nějakého člověka z mrtvých pohne odpůrce k tomu, aby vystoupili proti Ježíši Kristu. Proč tyto odpůrce tolik rozčílí právě Lazarovo vzkříšení? Proč právě tady začíná [Ježíšovo] pronásledování?

Každý, kdo dovede číst, musí dojít k přesvědčení, že v této kapitole se skrývá mystérium. Tímto mystériem, které se skrývá za slovy evangelia, není nic jiného než sdělení o tom, kdo je vlastně skutečným autorem *Janova evangelia*, kdo vlastně říká to všechno, co je v Janově evangelium řečeno. Abychom tomu porozuměli, musíme se podívat na to, co nazýváme „zasvěcením“ ve starých mystériích. Jak se odehrávalo takové zasvěcení ve starých mystériích?

Zasvěcování ve starých mystériích

Člověk, který byl zasvěcen, mohl mít sám prožitky, zkušenosti v duchovních světech, takže se mohl stát svědkem duchovních světů. Ti, kdo byli shledáni zralými pro zasvěcení, byli do těchto mystérií uvedeni. Všude - v Řecku, u Chaldejců, u Egyptanů, u Indů - existovala takováto mystéria. Adepti zasvěcení tu byli dlouho vyučováni přibližně těm věcem, které se dnes učíme v duchovní vědě; a když se jim dostalo dostatečné výuky, následovalo to, co jim otevřelo cestu, aby sami zřeli. Za starých dob toho však nebylo možné docílit nijak jinak než tím, že byl člověk uveden do zcela zvláštního stavu s ohledem na své čtyři články: fyzické tělo, éterné tělo, astrální tělo a Já. Se zasvěcovaným se přitom událo to, že byl prostřednictvím iniciátora, zasvěcovatele, který tomu rozuměl, na tři a půl dne uveden do stavu podobného smrti. Dělo se tak z následujícího důvodu.

Jestliže totiž člověk v dnešním vývojovém cyklu v obvyklém smyslu spí, leží v posteli jeho fyzické a éterné tělo, zatímco Já a astrální tělo jsou z nich vyzvednuty. Člověk pak kolem

sebe nevnímá duchovní děje, protože jeho astrální tělo ještě nemá duchovní smyslové orgány, aby mohlo vnímat ve světě, v němž se tu člověk ocitá. Teprve až jeho astrální tělo a Já opět vklouznou do jeho fyzického a éterného těla, až zase mohou použít oči a uši, vnímá člověk znovu fyzický svět, to znamená vůbec nějaké okolí.

Díky tomu, co se zasvěcovaní naučili, získali schopnost vytvářet si v astrálním těle duchovní smyslové orgány. Když pak natolik pokročili, že si jejich astrální tělo vytvořilo tyto smyslové orgány, bylo nutné postarat se o to, aby se všechno, co do sebe přijalo astrální tělo, vtisklo do éterného těla, tak jako se slova na pečtidle vtisknou do pečetního vosku. To je to, oč tu jde. Všechny přípravy na zasvěcení spočívaly v tom, že se člověk oddával takovým vnitřním dějům, které dokázaly přeorganizovat jeho astrální tělo.

I s ohledem na své fyzické tělo byl člověk kdysi takový, že neměl oči a uši jako dnes, ale měl na jejich místě netečné orgány - podobně jako nemají oči zvířata, která nikdy nebyla vystavena světlu. Oko se formuje světlem, ucho se formuje zvukem. To, co člověk koná meditací a koncentrací a co tím vnitřně prožívá, působí podobně jako světlo na oko a zvuk na ucho. Astrální tělo se tím přetváří a formují se v něm orgány poznání, schopné zření v astrálním, vyšším světě.

Tyto orgány však ještě nejsou dostatečně upevněny v éterném těle; upevní se tak, že to, co se nejprve tvoří v astrálním těle, se vtiskne do těla éterného. Dokud však éterné tělo spočívá ve fyzickém těle, není možné, aby se to, čeho člověk dosáhne cvičením, skutečně otisklo do éterného těla. K tomu muselo být éterné tělo kdysi vyzvednuto z fyzického těla. Když tedy bylo během tři a půl dne trvajících spánku, podobného smrti, éterné tělo vyzvednuto z těla fyzického, otisklo se do něj vše, co bylo připraveno v astrálním těle. Člověk prožíval duchovní svět. Když ho pak kněz-iniciátor povolal zpět do fyzického těla, byl z něho svědek toho, co se děje v duchovních světech, a to na základě jeho vlastního svědectví.

Zasvěcení Ježíšem Kristem

Tato procedura se ovšem s příchodem Ježíše Krista stala zbytečnou. Onen tři a půl dne trvajících, smrti podobný spánek může být od té chvíle nahrazen silou vycházející z Krista. Záhy totiž uvidíme, že v Janově evangeliu spočívají mocné síly, tak aby dnes astrální tělo i tehdy, nachází-li se éterné tělo v těle fyzickém, mělo dostatek síly k tomu, aby do něho mohlo otisknout to, co v něm předtím bylo připraveno. K tomu však bylo třeba, aby tu nejprve byl Ježíš Kristus. Do té doby lidé nebyli tak daleko, aby se to, co bylo meditací a koncentrací vytvořeno v astrálním těle, mohlo bez popsané procedury otisknout do éterného těla. - Byl to děj, který se v mystériích odehrával často: Zasvěcovaný člověk je knězem-iniciátorem uveden do spánku podobného smrti; poté je dotyčný prováděn vyššími světy; pak ho kněz-iniciátor povolá zpět do fyzického těla, a od té chvíle je z něj na základě jeho vlastního prožitku svědek duchovních světů.

To probíhalo vždy v nejhlubším utajení a vnější svět o tom, co se dělo ve starých mystériích, nic nevěděl. Skrze Ježíše Krista mělo na místo starého zasvěcení nastoupit nové, umožněné silami, o kterých ještě budeme mluvit. Za starou formou zasvěcení měla být udělána jakoby poslední tečka. Měl se však uskutečnit přechod ze staré doby do nové! Pro

tento přechod měl být někdo ještě jednou zasvěcen postaru, tentokrát však už do křesťanské esoteriky. To mohl vykonat jedině Ježíš Kristus samotný - a zasvěcen měl být ten, který je tu nazýván Lazarem. „Ta nemoc není k smrti“ (J 11,4), praví se tu; je jí onen tři a půl dne trvající, smrti podobný spánek. Na to je zřetelně poukázáno. Uvidíte, že se tak sice děje velmi zastřeným líčením, avšak tomu, kdo takovýto zastřený způsob dovede rozluštit, je zřejmé, že je zde popsáno zasvěcení.

Starý a nový Jan

Lazarova individualita měla být zasvěcena takovým způsobem, aby se Lazar mohl stát svědkem duchovních světů. A je přitom použit výraz, který je v jazyce mystérií velmi významný; je zde řečeno, že „Pán měl Lazara rád“ [respektive že ho „miloval“]. Co znamená „mít rád“ [„milovat“] v jazyce mystérií? Je to výraz, který vyjadřuje vztah žáka k učiteli. Ten, „jehož Pán miloval“, je nejintimnějším, nejzasvěcenějším z žáků. Lazara zasvětil sám Pán, a Lazar vystoupil z hrobu, to znamená ze zasvěcovacího místa, jako zasvěcenec. A tentýž výraz „kterého Pán miloval“ je později použit vždy v souvislosti s Janem, lépe řečeno s autorem *Janova evangelia*-, jméno „Jan“ totiž nezazní; je to prostě ten, který je nejmilejším učedníkem a jehož musíme považovat za původce *Janova evangelia*. Je to sám vzkříšený Lazar. A pisatel *Janova evangelia* tím chtěl říci: To, co říkám, říkám díky zasvěcení, jehož se mi dostalo od Pána samotného.

Proto pisatel *Janova evangelia* dobře rozlišuje, co se stalo *před* Lazarovým vzkříšením a co se stalo *po* Lazarově vzkříšení. Před vzkříšením Lazara je zmiňován jeden ze starých zasvěcenců [*tj. Jan Křtitel*], takový, který dospěl k poznání ducha, a je zdůrazněno, že jeho svědectví je pravdivé. - Avšak o tom, co lze říci o těch nejhlubších věcech, o palestinském mystériu, o tom mluvím já sám, já, vzkříšený; mluvit o tom ale mohu teprve po svém vzkříšení. - V první části *Janova evangelia* proto máme svědectví *starého* Jana, ve druhé části svědectví *nového* Jana, jehož zasvětil sám Pán. Neboť to není nikdo jiný než vzkříšený Lazar. Tak teprve pochopíme skutečný smysl této kapitoly. Tato kapitola je tu proto, že Jan chtěl říci: Odvolávám se na své nadmyslové vidění, nikoli na vnímání ve fyzickém světě; vyprávím vám, co jsem viděl v duchovním světě díky tomu, že mi Pán udělil zasvěcení. Charakteristiku Ježíše Krista, jak se s ní setkáváme v prvních kapitolách *Janova evangelia* až do konce 10. kapitoly, tak musíme odvozovat z poznání, které mohl mít i člověk, který ještě nebyl v nejhlubším smyslu zasvěcen Ježíšem Kristem samotným. [...]

Ti, kdo byli označováni jako „farizeové“ nebo i jinými jmény, ovšem v Ježíši Kristu spatřovali člověka, který se vlastně zprotivil jejich starému zasvěcovacímu principu, který v jejich očích udělal něco, co ve svém konzervativním smýšlení nemohli připustit. Právě proto, že byli konzervativní, říkali: Starý zasvěcovací princip musí zůstat zachován! - A tento rozpor: stále mluvit o budoucím Kristu, nikdy však nedopustit, aby nastal okamžik, kdy tu skutečně bude, to je základ jejich konzervatismu. Proto když Ježíš Kristus zasvětil Lazara, museli to považovat za porušení staré mysterijní tradice. „Ten člověk činí mnohá znamení!“ S ním nemůžeme cítit žádné společenství! - Podle jejich chápání zradil mystéria, učinil

veřejným to, co mělo zůstat uzavřeno v hlubinách mysterijních tajemství. Nyní chápeme, že to pro ně bylo jako zrada a že jim to připadalo jako důvod, aby proti němu vystoupili. Proto tím začíná zvrat, pronásledování Ježíše Krista. [...]

Další hluboký vhled do evangelií nabízí následující text z poznámek Elisabeth Vreedeové¹⁴, u něhož není známo místo ani datum konání příslušné přednášky Rudolfa Steinera nebo jím vedené eso-terní hodiny. Rudolf Steiner zde podává výklad několika vzkříšení či uzdravení, popisovaných v evangeliích, a ukazuje, že jsou těmito akty Ježíše Krista vytvářeny předpoklady k budoucímu vzkříšení moudrosti dřívějších kulturních epoch: třetí (egyptské) v páté, druhé (staropeské) v šesté a první (staroindické) v sedmé. Dotýkáme se zde také mystéria provázanosti osudů dvou významných individualit: Lazara- -Jana (pozdějšího Christiana Rosenkreutze) a šalomounského Ježíše (někdejšího Zarathustry). [...] A pokaždé musí Kristus vzkřísit určitou osobnost, určitou lidskou duši, která je svým osudem povolána k tomu, aby byla zvláštním nositelem kulturního zárodku ze staré doby, a která je zároveň duší, jež se může postarat o to, aby dary přinesené Kristem lidstvu našly také pokračování, aby se lidstvu i v pozdějších dobách mohlo dostat náležitého porozumění Kristu a jeho poslání.

Podívejme se popořadě na tato vzkříšení.

Vzkříšení chlapce z Naimu

Zaprvé: V *Lukášově evangeliu* (kap. 7) je úchvatnými slovy vylíčeno vzkříšení chlapce z Naimu. Každé slovo tohoto vyprávění je významné; tato slova poukazují na to, že v chlapci z Naimu žilo celé třetí poatlantské údobí, egyptsko-chaldejská kultura, jak se mohla vyvíjet pod vlivem sil, jež tenkrát působily na lidskou duši.

Naimský chlapec z Lukášova evangelia není nikdo jiný než jinoch ze Sais; až do samotných jmen je vtajen rozdíl mezi duchovním prostředím třetího a čtvrtého poatlantského údobí. Jinoch ze Sais chtěl znát tajemství duchovního světa, aniž by byl připraven; jako jiní zasvěcenci se chtěl stát „synem vdovy“, Isidy, truchlící pro svého ztraceného muže Osirida. Jelikož byl ale nepřipraven, jelikož chtěl obraz Isidy odhalit a nebeská tajemství zřít tady, na fyzické pláni, propadl smrti. Nikdo ze smrtelných lidí nemohl v tu dobu odhalit závoj Isidy. V jinochu ze Sais je symbolizována bezmocná moudrost egyptské doby.

Jinoch ze Sais se opět narodil a vyrůstá jako chlapec z Naimu, opět je „synem vdovy“, opět umírá v chlapeckém věku. A Ježíš Kristus přichází [k městu Naim], právě když mrtvého vynášejí z městské brány. A „velký zástup z města“ byl s jeho matkou; je to houf egyptských zasvěcenců. Oni všichni jsou zemřelí, kteří pohřbívají zemřelého. „Když ji Pán uviděl, bylo mu jí líto.“ Bylo mu líto matky, která tu stojí jako Isis, jež byla sestrou a ženou Osiridovou. A praví: „Chlapče, pravím ti, vstaň!“ „Mrtvý se posadil a začal mluvit; Ježíš ho vrátil jeho matce.“ - Někdejší Isis totiž sestoupila na Zemi; její síly je nyní možné prožít na Zemi samotné. Syn je matce darován zpět a je na něm, aby se s ní plně spojil. „Všech se zmocnila bázeň, oslavovali Boha a říkali: Veliký prorok povstal mezi námi.“ Neboť do chlapce z Naimu Ježíš Kristus prostřednictvím tohoto druhu iniciace, představujícího toto vzkříšení, vnořil zárodek, který mohl vzejít teprve v příští inkarnaci.

Máni a Parzival jako další vtělení chlapce z Nahnu

Veliký prorok, mohutný náboženský učitel se stal z naimského chlapce! Ve třetím století po Kristu se nejprve v Babylonii objevuje Máni neboli Mánes, zakladatel manicheismu. Zvláštní legenda o něm vypráví toto:

Skythianos a Therebinthus neboli Buddha* byli jeho předchůdci. Ten druhý byl žákem prvně jmenovaného. Po násilné Skythianově smrti prchá s jeho knihami do Babylonie. Také jemu se vede špatně; jeho učení přijme jen jedna stará vdova. Zdědí jeho knihy a zanechá je svému chovanci, kterému je právě dvanáct let a jehož si osvojila jako sedmiletého otrockého chlapce. On, jehož lze opět nazývat „synem vdovy“, vystupuje ve čtyřiaadvaceti letech jako Mánes, zakladatel manicheismu.

V jeho učení byla shrnuta veškerá moudrost obsažená ve starých náboženstvích; tuto moudrost osvětloval křesťanskou gnózi, čímž byla dána možnost, aby se vyznavači babylonsko-egyptské hvězdné moudrosti, zastánci starého perského náboženství a dokonce i buddhisté z Indie pronikli porozuměním Kristovu impulzu v této formě. Duše, která dříve žila v chlapci z Naimu a kterou Kristus tímto způsobem zasvětil pro pozdější doby, kdy to, co pak bylo obsaženo v manicheismu, co se ovšem plně nerozvinulo, vzejde ku prospěchu národů starého Orientu, působila ve své inkarnaci jakožto Mánes, aby se připravila na své skutečné pozdější poslání, totiž přinést pravý soulad všech náboženství.

Aby to mohla učinit, musela se znovu zrodit jako duše, jež má ke Kristovu impulzu zcela zvláštní vztah. Jako by se vše, co v inkarnaci Mana z této duše vzešlo v podobě starého i nového vědění, muselo ještě jednou ponořit. Jako „čirý bloud“ musel stanout před vnějším věděním světa a působením Kristova impulzu v hlubině své duše. Rodí se znovu jako Parzival, syn Herzeleidy, oné tragické postavy opuštěné svým manželem. Jako syn této vdovy opouští pak matku i on. Odchází do světa. Po mnohém bloudění dospívá k tomu, že je vyvolen za strážce svátého Grálu. A pokračování pověsti o Parzivalovi nám vypráví, jak táhne opět na východ, jak mezi příslušníky tmavé rasy nalézá své bratry, jak i k nim jednou dorazí požeňání svátého Grálu. Tak se ve svém životě jakožto Parzival připravoval na to, aby se později stal novým učitelem křesťanství, jehož úkolem bude pronikat křesťanství víc a víc naukami o karmě a reinkarnaci, až k tomu dozraje čas.

Zástupné vzkříšení Lazara za Zarathuštru

Zadruhé: Druhé poatlantské údobí je údobím Zarathuštrovým. Tím má toto údobí zvláštní vztah ke Kristu. Zarathuštra totiž poukazoval na slunečního boha Ahuru Mazdu, blížícího se k Zemi, jímž nebyl nikdo jiný než budoucí Kristus. V celé své misi Zarathuštra připravoval cestu pro Krista, když učil cenit si Země a zpracovávat ji a neprchat před zlými mocnostmi, nýbrž je přemáhat a tím je vykoupit. Já Zarathuštry jako nejvýše vystoupivší lidské Já tak mohlo být vyvoleno k tomu, aby 18 let přebývalo ve schránkách, jež pak měly přijmout Krista.

* Není míněn Gótama Buddha. (Pozn. edit.)

Jeho Já schrány opustilo krátce před křtem v Jordánu. Nebyl tedy jako vtělený při tom, když Kristus putoval po Zemi. On sám se inkaroval záhy po opuštění tří schrán nátanského Ježíše; jeho Já se spojilo s éterným tělem šalomounského Ježíše, které při smrti šalomounského Ježíše vzala matka nátanského Ježíše s sebou do duchovního světa.

Ježíš Kristus tedy nemohl vzkřísit Zarathuštru jako povolaného reprezentanta druhého poatlantského údobí. Jakoby zástupně však byla v té době na Zemi vtělena jiná individualita, jejíž vývoj a pro lidstvo nejvýznamnější mise probíhaly pozoruhodným způsobem souběžně s vývojem a misí Zarathuštrovými. Byl to Lazar jako znovuzrozený Chíram Abiff, nejvýznamnější ze synů Kainových, který z pozice lidského Já rovněž pracoval na zemské misi, tak jako to ve staré Persii činil Zarathuštra. Lazar „onemocní“, „zemře“ a je položen do hrobu. Ježíš Kristus se dozvídá o jeho nemoci a řekne svým učedníkům o Lazarově smrti. „Tomáš, jinak Didymos [tj. *Dvojče, Blíženec*], řekl ostatním učedníkům: „Pojďme i my, ať zemřeme spolu s ním!“ (J 11,16)

V tomto vzkříšení, jež se má odehrát s Lazarem, představuje Tomáš, „Blíženec“, duše patřící ke druhému poatlantskému údobí (podobně jako „zástup z města“ při vzkříšení chlapce z Naimu reprezentuje třetí poatlantské údobí). Neboť druhé poatlantské údobí bylo údobím Blíženců. Jeho jinak zcela nesmyslná slova svědčí o tom, že druhé poatlantské údobí je připraveno, aby ho Kristus vzkřísil. Kulturní zárodek, který žil ve staré perské epoše, neodumřel. Nejedná se o vzkříšení mrtvého, nýbrž o zasvěcení živého. To je ten velký rozdíl mezi vylíčením tohoto vzkříšení a těch druhých dvou. Proto Ježíš Kristus praví: „Já jsem vzkříšení a život. Kdo věří ve mne, i kdyby umřel, bude žít.“ (J 11,25)

A Ježíš Kristus přichází k hrobu, do něž byl uložen domněle mrtvý Lazar, a přede vším lidem pronáší sakramentální slova: „Lazare, pojď ven!“ - A zemřelý vyšel ven, plátnem měl svázané ruce i nohy a tvář zahalenu šátkem. A Ježíš Kristus praví slova, která jako by naznačovala, že od této chvíle začne tento zasvěcenec působit: „Rozvažte ho a nechte odejít.“ Není to chlapec, jako byl chlapec z Naimu, je to muž v plném držení svých duchovních sil. A vzkříšený Lazar se stává pisatelem *Janova evangelia*. Je to on, kdo stojí u kříže a jemuž Ježíš Kristus z kříže praví, ukazuje na matku Sofii-Marii: „Hle, tvá matka!“ Tak je ještě jednou vysloven jeho zvláštní zástupný vztah k Já Zarathuštry, který se jakožto šalomounský Ježíš skutečně narodil jako syn této matky.

S touto silou v sobě může působit již před šestou poatlantskou epochou, již v páté kulturní epoše připravuje epochu šestou, tu, která ukáže nejhlubší porozumění Kristovu impulzu a nejlépe porozumí *lanovú evangeliu*.

(Mezi dvanácti apoštoly je Lazar-Jan sám opět jakoby zastoupen jiným. Jan, Jakubův bratr a syn Zebedeův, není apoštolem ve vlastním smyslu slova. Jakub a Jan jsou v jistém ohledu jedním, mezi intimnějšími žáky Ježíše Krista zpřítomňují sílu duše rozumové a hlubšího citění, která má v člověku dvojí funkci, přesto je jednotou. Proto jsou nazýváni „synové hromu“, neboť hrom je makrokosmicky totéž, čím je v lidském mikrokosmu myšlenka. Když se však Lazar stane Janem, zaujme místo jednoho ze Zebedeových synů a jako takový je tím, jenž při poslední večeři ležel na prsou Ježíšových.) [...]

Zatřetí zde pak Rudolf Steiner hovoří o vzkříšení Jairovy dcery (L 8,40-56), které má umožnit vzkříšení staroindické kulturní epochy. Poté upozorňuje na několik dalších míst v evangeliích, která jsou v této souvislosti významná: Začtvrté to je uzdravení královského

služebníka (tedy Římana), který byl blízek smrti (J 4,47-54); byl uzdraven vírou, tak jako čtvrtá epocha mohla přijmout Kristovu sílu jen na základě víry. Zapáté uzdravení nemocného v Bethesdě (J 5,1—18); toto vyprávění různým způsobem poukazuje na naši, pátou epochu. Zašesté podobenství o boháči a Lazarovi (L 16,19-31), poukazující na šestou kulturní epochu, v níž se oddělí dobré od zlého.

O pozdějším vtělení chlapce z Naimu hovoří Rudolf Steiner také ve své basilejské přednášce v září 1909 v cyklu věnovanému *Lukášovu evangeliu*. Máního neboli Mana zde přímo nejmenuje, na to považuje i přednášku pro členy Theosofické společnosti za příliš exoterní, avšak z předchozího textu je zřejmé, že šlo právě o něj.

[...] Aby nám tento tajuplný děj vylíčil, začlenil pisatel *Lukášova evangelia* do svého dokumentu také vzkříšení (L 7,11-17). To, co čteme o vzkříšení naimského chlapce, obsahuje tajemství dalšího působení křesťanství. Zatímco u vyléčení Jairovy dcery (L 8,40-56), které jsem vám alespoň v náznaku vysvětlil předevčírem, jsou tajemství s ním spojená natolik hluboká, že Ježíš Kristus s sebou bere jen několik málo lidí, kteří smí vyléčení přihlížet a jimž pak přikazuje, aby o tom nikomu nevyprávěli, vidíme, že to druhé vzkříšení se odehrává tak, že se o něm hned vypráví. To první bylo vyléčením, které předpokládalo, aby ten, kdo ho vykonává, nahlížel hluboko do dějů fyzického těla. To druhé bylo vzkříšením, iniciací. Individualitě, která je obsažena v těle chlapce z Naimu, se mělo dostat iniciace zcela zvláštního druhu.

Jsou různé druhy iniciace neboli zasvěcení. Jeden druh spočívá v tom, že dotyčný, který byl zasvěcen, bezprostředně po zasvěcení vidí, že v něm zasvitly poznatky vyšších světů, že může nahlížet do dějů a zákonů duchovních světů. Jiný druh iniciace může ale probíhat tak, že do dotyčné duše je pouze vnořen zárodek a ona pak musí ještě jednu inkarnaci vyčkat; pak tento zárodek vystoupí a dotyčný se potom ve své pozdější inkarnaci stane iniciovaným v doslovném smyslu.

Taková iniciace byla vykonána s chlapcem z Naimu. Tenkrát byla jeho duše při události v Palestině proměněna; neměla ještě vědomí toho, že vystoupila do vyšších světů. Teprve v příští inkarnaci vzešly síly, které byly do této duše tenkrát vloženy. - V této exoterní přednášce není možné uvést jména, o něž tenkrát šlo; lze jen poukázat na to, že individualita, kterou Ježíš Kristus vzkřísil v chlapci z Naimu, později procitla v jednom mohutném náboženském učiteli a že tímto způsobem mohl v pozdější době nový učitel křesťanství povstat se silami, které byly tenkrát vnořeny do jeho duše.

Tak se Kristus postaral o to, aby se i později mohla objevit individualita, která křesťanství přivede dál. A tato individualita, jež byla vzkříšena v chlapci z Naimu, je povolána k tomu, aby křesťanství později víc a víc pronikala naukami o reinkarnaci a karmě, aby s křesťanstvím spojila nauky, které tenkrát, kdy Kristus sám putoval po Zemi, nemohly být ještě výslovně zvěstovány jako učení moudrosti, protože tenkrát musely být nejprve citově vnořeny do lidských duší.

Individualita Máního - jak se dozvídáme z tzv. *Barrského dokumentu* z pasáže uvedené na příslušném místě této knihy (str. 69) - pak v roce 1459 iniciovala Christiana Rosenkreutze. Již jsme si uvedli, že vzkříšený Lazar, který se stává učedníkem Janem, je zároveň také pisatelem *Janova evangelia*. Zbývá ještě doplnit, že je i pisatelem *Janových listů a též Zjevení*

neboli *Apokalypsy*, jak uvádí Rudolf Steiner v přednášce v Karlsruhe v říjnu 1911: [...] Apoštol Jan shrnul například ve svém nejpokročilejším stáří extrakt křesťanství ve slovech pravdy: „Dítky, milujte se!“ [...] K tomu, aby apoštol Jan mohl tato slova prostě vyslovit, získal vícero předpokladů. Jednak víme, že takto jednoduchý výrok učinil teprve na konci svého dlouhého života, v devadesáti pěti letech, že tedy ve své tehdejší inkarnaci teprve tehdy nabyl práva něco takového vyslovit; stojí zde jako svědek, že tato slova, pronesená kýmkoli jiným, nemají tutéž sílu jako u apoštola Jana.

On se však domohl ještě něčeho jiného. Třebaže to kritika popírá, je pisatelem *Janova evangelia, Zjevení a Janových listů*.

Teologové zpochybňují, že by Jan evangelista byl také tím, kdo sepsal *Zjevení*; předpokládají, že *Zjevení* vzniklo koncem prvního století po Kristu.

V roce 1912 vyšel německý překlad práce ruského astronoma Nikolaje Morozova, který pojal obraz ze 12. kapitoly *Zjevení*, v níž se objevuje žena (Panna) s korunou dvanácti hvězd kolem hlavy a měsícem pod nohama, astronomicky a dospěl k závěru, že jde o konstelaci, která při pohledu z ostrova Patmos nastala 30. září roku 395; tehdy muselo tedy být podle jeho mínění *Zjevení* sepsáno. To však není možné, neboť Janovo *Zjevení* bylo známo již dříve než v roce 395.

Rudolf Steiner měl zjevně možnost seznámit se s touto prací ještě před její německou publikací, protože při esoterní hodině z 5. března 1911 vysvětloval, k čemu zde došlo: [...] Aby se lidstvo mohlo vyvíjet dále a dospět k duchu, objevují se vždy čas od času lidé, kteří jsou pokročilejší, než to momentální vývoj lidstva připouští, a kteří mají za úkol poskytovat sdělení o stavech vývoje lidstva sahajících daleko do budoucnosti. Takové pokročilé bytosti musí existovat, aby vedly lidi dál. Jedním z těchto lidí byl i pisatel *Apokalypsy*, Jan. Když chtěl napsat zjevení budoucnosti, řekl si: Budu-li tuto knihu psát na základě veškerého prostředí, v němž nyní a tady žiji, bude ovlivněna egem, které je v mém těle, mnou, který jsem vázán na všechno kolem sebe i v sobě. Musím se od toho všeho osvobodit. - Musel se postavit jakoby na skálu, která mu posloužila jako pevný základ, na níž nezavrával a nebyl ovlivněn ničím, co se kolem něj a v něm zmítalo. A v duchu se přenesl k večeru 30. září roku 395 na ostrov Patmos při západu slunce, kdy už slunce zmizelo za obzorem, jeho působení však bylo ještě citelné, a kdy se objevily hvězdy a měsíc. A na západní obloze bylo [vidět] souhvězdí Panny, ozářené jasně zapadajícího slunce; a pod ní, u jejích nohou, byl měsíc. [...]

Tak jako si Jan vyvodil zcela konkrétní bod v čase a prostoru, aby se úplně odpoutal od sebe samého i od všeho časového, musí i rosi-kruciánský žák sám v sobě najít pevný základ, vydobýt si ho v sobě. A to se děje nejlépe tím, že na sebe necháme působit theosofické nauky. [...]

O jak významné dílo v případě *Zjevení* jde, vyplývá ze slov Rudolfa Steinera z června 1908, pronesených v norimberském přednáškovém cyklu věnovaném Janovu *Zjevení*; říká zde, že tento kurz si bere za východisko „nejhlubší dokument křesťanství, Janovu Apokalypsu“ a doplňuje:

K tomuto dokumentu lze skutečně nenuceně připojit ty nejhlubší pravdy křesťanství. Neboť v tomto dokumentu není obsaženo nic menšího než velká část křesťanských mystérií, je v něm obsaženo to nejhlubší z toho, co musíme označit za esoterní křesťanství. [...] Vznešené duchovní pravdy, jež byly zvěstovány ve výchozím bodu křesťanství a k jejichž nazření byli přivedeni ti, kdo jim dokázali porozumět, jsou naznačeny, nakolik je to v jednom spise možné, v Janově *Apokalypse*. [...]

Dříve než se budeme věnovat inkarnaci Christiana Rosenkreutze ve 13. století a vlastnímu vzniku rosikruciánského hnutí, povšimněme si krátce jedné poznámky Rudolfa Steinera, poukazující na inkarnaci, kterou - připustíme-li její existenci - bychom museli situovat zhruba do 7. století po Kristu.